

Universitetskanslersämbetets yttrande över promemorian Avgifter inom ramen för ett utbildningssamarbete (U2014/3798/UH)

Universitetskanslersämbetet ser positivt på att regeringen vill lösa de problem som finns för svenska lärosäten vad gäller möjligheterna att ingå samarbeten med utländska lärosäten när dessa tar ut studieavgifter. En sådan ambition ligger i linje med de svenska lärosätenas internationaliseringsarbete och den allmänna inriktningen mot ökad internationalisering. Den lösning som föreslås innebär dock att det blir studenterna som får stå för de studieavgifter som tas ut av utländska lärosäten inom de utbildningssamarbeten som kan bli aktuella. Noteras bör också att det inte säkert går att säga att merkostnadslån kommer att beviljas för sådana avgifter då det är de tillämplande myndigheternas praxis som avgör den frågan.

Universitetskanslersämbetet vill lyfta fram möjligheten att införa stipendier för att täcka de studieavgifter som studenter måste betala till utländska lärosäten för studier inom ramen för gemensamma utbildningsprogram. Universitetskanslersämbetet kan konstatera att en sådan lösning har införts i Danmark genom en bred politisk överenskommelse. I Danmark råder som i Sverige avgiftsfrihet för högskoleutbildning och införandet av dessa stipendier för utlandsstudier har gett studenter möjlighet att studera utan avgift även inom gemensamma utbildningsprogram samt också underlättat för de danska lärosätena att delta i det internationella utbildningssamarbetet. Enligt uppgift följer det av de danska reglerna att de danska lärosätena inte får ingå i utbildningssamarbeten där studieavgifterna skulle överstiga maxbeloppet för stipendiet för utlandsstudier. På så vis garanteras att stipendiet alltid kan täcka hela studieavgiften och studenterna inte behöver stå för någon kostnad. Universitetskanslersämbetet anser att liknande stipendier bör införas även i Sverige.

I promemorian konstateras att det inte finns någon rättslig grund för svenska statliga lärosäten att, som villkor för att en student ska antas till utbildning vid det egna lärosätet, kräva att studenten betalar avgift för utbildning vid ett utländskt lärosäte. Mot bakgrund av att förslaget innebär att avgifter kommer att tillåtas inom vissa utbildningssamarbeten vore det enligt ämbetets mening lämpligt att i författning tydliggöra att det inte är tillåtet för svenska statliga lärosäten att ställa upp ett sådant villkor för antagning. Även om de svenska lärosätena inte själva kommer att ta ut någon studieavgift för den del av utbildningen som lärosätet anordnar kan det tänkas att det svenska lärosätet bistår sina partneruniversitet vid information om och inhämtande av avgifter.

Universitetskanslersämbetet bedömer därför att det finns ett behov att tydliggöra att något

sådant villkor om betalning av avgift som förutsättning för antagning inte får komma ifråga.

Slutligen har Universitetskanslersämbetet noterat att det i förslaget till 4 kap. 4 § 2 stycket första punkten högskolelagen anges att det ska vara fråga om utbildning ”*inom ramen för ett utbildningssamarbete med ett utländskt lärosäte*”. Skrivningen öppnar för en tolkning att de enda utbildningssamarbeten som kan komma ifråga är bilaterala utbildningssamarbeten mellan ett svenskt och *ett* utländskt lärosäte. Samarbeten om gemensamma program inom bl.a. Erasmus Mundus involverar dock ofta fler än två lärosäten. Motsvarande tolkningsfråga finns i den föreslagna förordningsbestämmelsen. De föreslagna bestämmelserna bör mot denna bakgrund justeras.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskanslern Harriet Wallberg efter föredragning av verksjuristen Karin Strömgren i närvaro av chefsjuristen Christian Sjöstrand och seniora rådgivaren Gunilla Jacobsson.

Harriet Wallberg

Karin Strömgren